

Skötselplan för naturreservatet Vargberget i Skinnskattebergs kommun

Innehåll

BESKRIVNINGSDDEL	2
1. Syftet med naturreservatet	2
2. Uppgifter om naturreservatet	2
3. Beskrivning av området	3
3.1 Topografi och läge	3
3.2 Geologi och hydrologi	3
3.3 Mark- och vattenanvändning	4
3.4 Biologiska bevarandevärden	5
3.5 Kulturhistoriska bevarandevärden	9
3.6 Intressen för friluftsliv	9
PLANDEL	10
4. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	10
Skötselområde 1: Skogs- och våtmarker, 26,2 ha.	10
Skötselområde 2: Lövrik barrskog i branter, 3,0 ha.	10
Skötselområde 3: Ungskog - utvecklingsmark, 2,7 ha.	11
Skötselområde 4: Vattenområde, 5,5 ha.	11
Friluftsliv	11
5. Uppföljning och tillsyn	12
5.1 Uppföljning av skötselåtgärder	12
5.2 Uppföljning av bevarandemål	12
5.3 Tillsyn	12
6. Kostnader och finansiering	12
7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	12
8. Referenser	13
Bilagor	13

BESKRIVNINGSDDEL

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och utveckla de förekommande naturtyperna med inriktning på naturvärden knutna till äldre barrskogar med naturskogsprägel,
- bevara de ovanliga och hotade arter som förekommer i området och förbättra deras möjligheter att fortleva i området på lång sikt,
- bidra till bevarandet av de höga biologiska värden som finns knutna till äldre naturskogsartade barrskogar på landskapsnivå,
- bevara ett naturområde som kan utgöra ett attraktivt utflyktsmål för det rörliga friluftslivet och att främja allmänhetens möjligheter till naturupplevelser

Syftet ska nås genom att:

- större delen av området lämnas för fri utveckling,
- naturvårdsinriktade skötselåtgärder (ringbarkning) vidtas punktvis i utpekade ytor, enligt bilaga 1b, för att gynna naturvärdesträd av asp och rönn i branter,
- naturvårdsinriktade skötselåtgärder (röjning) genomförs i utpekad yta, enligt bilaga 1b, för att reducera andelen gran och för att efterlikna naturlig beståndsstruktur i ungskog med planterad gran,
- besöksparkering och andra anordningar avsedda för det rörliga friluftslivet iordningställs och underhålls vid behov.

2. Uppgifter om naturreservatet

Objektnamn	Vargberget
NVR-id	2030729
Skyddsform	Naturreservat
Län	Västmanland
Kommun	Skinnskatteberg
Lägesbeskrivning	ca 11 km NNV om Skinnskatteberg
Karta	Terrängkartan: 11F NO Fastighetskartan: 11F 8i, 11F 9i
Naturgeografisk region	27, Skogslandskapet norr om norrlandsgränsen
Fastigheter	Främshyttan 1:17
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Areal	37,4 ha, varav produktiv skogsmark 31,2 ha

Markslag	Produktiv skogsmark	31,2 ha
	varav lövskog	0,1 ha
	varav barrskog	31,1 ha
	Myr	0,1 ha
	Hällmarksimpediment	0,1 ha
	Vatten	6,0 ha
Naturtyper	Tallskog	1,8 ha
	Granskog	13,2 ha
	Barrblandskog	7,3 ha
	Lövrik barrskog	3,8 ha
	Barrsumpskog	1,2 ha
	Lövsumpskog	0,1 ha
	Skogsbevuxen myr	1,5 ha

3. Beskrivning av området

Reservatet omfattar ett kuperat naturområde beläget vid södra stranden av Örtjärnen. Området utgörs i norr av Vargberget med sluttningsmarker, en mindre del av Örtjärnen och i söder två mindre höjder samt en mellanliggande dalsänka. Till övervägande delen intas fastmarkerna av grandominerade skogstyper, men i höjdlägen förekommer även tallskog och barrblandskog. Lövrik barrskog förekommer i mindre omfattning i områdets bergbranter. Inslag av sumpgranskog och trädbevuxen myr finns i reservatets låglänta delar. Med något undantag är skogarna överåriga och har, trots tidigare skogsbruk, utvecklat tydliga naturskogsdrag. Karakteristiskt är det på flera håll rika inslaget av barrträd som fått stå och åldras under lång tid, liksom den ställvis goda tillgången på torrträd och kullfallna multnande trädstammar. Bergbranter med fuktiga lodytor förekommer både i norr och i söder och på Vargbergets sidor finns inslag av blockmarker med rasbrantskaraktär och klippstup.

3.1 Topografi och läge

Området är beläget i Bergslagsregionen, ca 11 km NNV om Skinnskatteberg, nära gränsen mot Dalarnas län i den naturgeografiska region som benämns ”sydligt boreala kuperade områden” (28b). Kännetecknande för landskapet i denna trakt är vågig bergkullterräng med mellanliggande finsedimentdalar. Såväl norra som södra delen av reservatet uppvisar en stor växling i topografin, vilket också starkt bidragit till områdets karaktär. Störst är höjdskillnaden mellan Vargbergets högsta topp på ca 255 m.ö.h. och Örtjärnens strand, där nivåskillnaden uppgår till närmare 50 m. Reservatets mest låglänta delar ligger strax över 200 m.ö.h., vilket innebär att hela området låg ovanför högsta kustlinjen (HK) - i området belägen omkring 180 m - då senaste inlandsisen drog sig tillbaka för ca 9500 år sedan.

3.2 Geologi och hydrologi

Berggrunden i området består av granodiorit. På Vargbergets högsta krön och på några platser västerut går berget i dagen. I övriga delar täcks berggrunden av ett

mestadels tunt lager av siltig-sandig morän med normal blockhalt. I södra delen av reservatsområdet finns ett smalt dalstråk med något mäktigare morän. I dalstråket kan försumpning ha medfört att moränen överlagrats av ett tunt eller osammanhängande torvtäcke. I Vargbergets östra och västra sluttningar förekommer blockmarker med rasbrantskaraktär och på den västra sidan finns i branten inslag av klippstup. Utmed reservatets norra del löper en långsträckt förkastning genom Örtjärnen i nordväst-sydostlig riktning.

Rörligt ytligt markvatten förekommer på flera håll i området. I distinkta stråk rör sig markvatten genom dalgången i reservatets södra del. Mer diffust märks påverkan av rörligt ytligt markvatten nedanför Vargbergets östra brant och på flera platser i nordslutningen. Två mindre myrar finns representerade, båda till större delen trädbevuxna. Ett vattenområde ingår i reservatets norra del omfattande en mindre del av Örtjärnen, en drygt 30 meter djup och för länet relativt ovanligt sprickdalssjö.

3.3 Mark- och vattenanvändning

Historisk markanvändning

Området finns avbildat på geometriska kartor från 1696, samt östra delen på en enskifteskarta från 1825. Området delades av en rågång som ännu idag finns kvar som traktgräns. Den östra delen var enligt enskifteskartan (1825) belägen på Främshyttans bys ägor, medan västra sidan hörde till Fagersta by. På båda kartorna har området avbildats som skogsbevuxen utmark med inslag av bergryggar. Noterbart är det i handlingarna till enskifteskartan förekommande namnet "Vargklyftan" som avser den blockiga branten på Vargbergets östsida, samt namnet "Stenkolningen" strax söder om reservatet, som ännu idag används om samma skogsområde. Skogen utgjorde råvara för framställning av träkol som i sin tur var en förutsättning för järnhanteringen i äldre tider. I Baggådalen fanns flera hyttor och hamrar som främst låg i anslutning till Hedströmmen och dess biflöden. Nedre Borgfors, Skräddarbo, Främshyttan och Svarvarbo hör till de hyttplatser som vid sidan av Baggå m.fl. hammare hade stora behov av träkol för sin verksamhet, något som tidvis lär ha tärt mycket hårt på skogarna i trakten. Med stor sannolikhet berördes även de mer avlägsna skogsområdena mot dalagränsen i norr, inklusive Vargberget. Huggningarnas omfattning är det dock svårt att idag dra några slutsatser om. I markerna finns flera spår från kolningsepoken, i form av flera kolbottnar och resterna av en kolarkoja. I området har även spåren av två mindre körvägar påträffats. Vägarnas funktion kan ha en koppling till det tidigare brukandet av skogarna, men avsaknaden av information i de historiska kartor som finns tillgängliga gör att deras ursprung inte kunnat klarläggas.

Efter fastighetsförvärv under första halvan av 1900-talet kom Vargberget att ingå i Domänverkets markinnehav. På den ekonomiska kartan från 1950-talet kan utläsas att avverkningar förekommit väster om Vargbergets topp under första halvan av 1900-talet, samt i reservatets östra del vid mitten av 1900-talet. Därefter har viss avverkning i gallringssyfte förekommit i delar av området.

Nuvarande mark- och vattenanvändning

Vargberget har fram till i sen tid tillhört Sveaskog och trots att konventionellt skogsbruk bedrivits i trakten tycks skogarna på Vargberget ha varit relativt förskonade. Med undantag för en avverkning i sydöstra delen under 1990-talet, har ingen avverkning av betydelse skett i området under senare årtionden. År 2007 förvärvades området av Naturvårdsverket. I Örtjärnen bedrivs idag fritidsfiske.

3.4 Biologiska bevarandevärden

Reservatet utgörs av ett sammanhängande skogsområde vid bergshöjden Vargberget och söderut till myren Furukärret. Stora växlingar i topografi och varierande hydrologiska förutsättningar har gett upphov till en intressant biotopvariation som bidrar till områdets karaktär. Naturvärdena är i första hand knutna till äldre gran- och barrblandskogar i sluttningsmarker och i höjdlägen. Skogarna, som till stor del har brukats extensivt under flera årtionden, kännetecknas av en skiktad beståndsstruktur, inslag av gamla barrträd och död ved i olika stadier av nedbrytning. Starkt bidragande till reservatets naturvärden är inslaget av luckiga lövrika skogar i blockiga sluttningsmarker med rasbrantskaraktär, samt bergbranter med en mångfald av småmiljöer, som lodytor, avsatser, överhäng och klippskrevor. Biotoper som förekommer i mindre omfattning, men som särskilt bör nämnas är gransumpskog, örtrik granskog och myrmarker beväxade med gamla senvuxna träd. Ett stort antal naturvärdesindikerande växter har påträffats, däribland flera rödlistade arter, vars förekomst i området speglar variationen av biotoper och områdets betydelse för arter knutna till äldre barrskogar med orörd karaktär.

Vegetation, flora och fauna

Höglänta delar av Vargberget intas av blandskog och tallskog. På flera håll går berget i dagen och den lägre vegetationen växlar på ett karakteristiskt vis mellan friska ristyper och magrare växtsamhällen med marklavar och ljung. I omgivande sluttningsmarker växer huvudsakligen grandominerad barrskog av frisk blåbärsris-typ, ställvis övergående i fuktiga stråk med ymnig förekomst av vitmossor och sparsamt utvecklat fältskikt. Bestånd som ännu inte uppnått mogen ålder finns inom området, men överlag dominerar överåriga skogar som, trots spår av tidigare skogsbruk, antagit en naturskogsliknande karaktär. Trädsiktets slutenhet och åldersspridning samt den ställvis goda tillgången på död ved bidrar till intrycket av extensivt brukad äldre skog. Till denna skogstyp är flera taggsvampar i släktena *Hydnellum* och *Phellodon* knutna, bl.a. orange taggsvamp, dropptaggsvamp och svart taggsvamp som alla förekommer vid Vargberget. På kullfallna murkna stammar av barrträd har de uttorkningskänsliga och rödlistade arterna vedsäckmossa och vedtrappmossa påträffats, den sistnämnda flerstades förekommande.

I sluttningsmarkerna återfinns på några platser mindre avsnitt präglade av rikare markförhållanden och som till sin karaktär avviker från omgivande skogsmarker. Påverkan av rörligt ytligt markvatten och viss mineraltillgång har i dessa delar

gett upphov till ett ört- och gräsrikt växtsamhälle, där blåsippa och vispstarr ingår i florán. Mineralrika ytor med granskog av lågörtstyp upptar en begränsad del av reservatet, men representerar en i länet mindre vanlig biototyp som ofta har en rik biologisk mångfald knuten till sig. Vid Vargberget har flera krävande marksvampar noterats i dessa rika stråk, exempelvis porslinsblå spindelskivling, gul taggsvamp och dofttaggsvamp, som samtliga är upptagna på den svenska rödlistan.

Växlande terrängförhållanden är kännetecknande för reservatsområdet och särskilt dramatisk ter sig topografin på Vargbergets sidor. I de brantaste delarna finns blockmarker och stenskravel påminnande om rasbranter. Bergväggar med lodytor, överhäng och klippskrevor är vanligt förekommande och i den västra branten finns höga klippstup. Blek stjärnmossa och klippfrullania hör till de krävande mossor som påträffats här. Skogarna i dessa delar är luckiga och har delvis en hög andel av tall i halvexponerade lägen. Starkt intryck ger de många granar och tallar med grov barkstruktur, som i dessa svårtillgängliga marker fått stå och växa sig mycket gamla. På de äldsta tallarna växer de rödlistade arterna tallticka och garnlav, varav den sistnämnda hör till en grupp svårspredda arter knutna till kontinuitetsskogar. Lövträdsinslaget, som huvudsakligen är inskränkt till dessa branter och reservatets våtmarker, består av asp, björk och rönn. De äldsta asparna och rönnarna i östra branten hyser flera ovanliga naturvärdesintressanta lavar, däribland den storväxta och säregna lunglaven som har ett flertal förekomster i området. Bestånden i Vargbergets brantare delar ger överlag ett orört intryck och kan genom åren, av brukningstekniska skäl, förmodas ha varit mer förskonade från skogsbruk än skogarna i omgivningen. Detta bekräftas av att avverkningssstubbar förekommer lågfrekvent eller saknas i dessa delar och att bestånden hyser ett antal ovanliga kryptogamer knutna till biotoper med lång skoglig kontinuitet.

I området öster om Vargberget och på höjden strax söder därom växer en medelålders barrskog med delvis rik inblandning av björk. Sumpiga partier finns i norr och ytor där närvaron av rörligt markvatten är märkbar genom inslaget av krävande växter. Mörk husmossa har noterats på flera platser i området. Södra delen av reservatet upptas till stor del av en skogsbevuxen dalgång med flera mindre förgreningar, samt omgivande sluttningssmarker. Dalgången har delvis branta sidor och utgörs i sydost av en markant bergbrant med klippskrevor, avsatser och fuktiga lodytor. I dalsänkans botten växer sumpgranskog med inslag av klibbal i nordost. Rörligt ytligt markvatten påverkar vegetationen i området och på flera platser rör sig vattnet mot Furukärret i sydväst i små rännilar. Här finns enstaka förekomster av blå säckmossa, en sällsynt uttorkningskänslig levermossa. I sluttningarna växer äldre granskog med inblandning av tall i högre terränglägen. Beståndsstrukturen skiftar från tydligt påverkad och svagt skiktad skog i söder och i norr till mer slutna olikåldriga skogar, med inslag av död ved, i övriga delar. Särskilt värdefulla inslag i dalgången är flera kullfallna murkna granstammar med rik påväxt av uttorkningskänsliga levermossor.

Två myrar finns representerade, Furukärret i reservatets sydvästra del och en mindre myr vid basen av Vargbergets sydostsluttning. Vegetation typisk för fattigkärr med bl.a. vitmossor, ris, blåtåtel och enstaka starr-arter dominerar i Furukärret, medan mer ensartad vegetation av skvattramtyp överväger i norr. Båda våtmarkerna är bevuxna med tall, men har inslag av mer sluten blandsumpskog i kantzonerna. Av särskilt intresse är inslaget av klena trögväxande löv- och barrträd som fått stå och åldras under lång tid. Våtmarkernas opåverkade hydrologi och den höga luftfuktigheten gynnar vissa sumpskogsarter som bollvitmossa och terpentinmossa, två i regionen mindre vanliga arter som påträffats i Furukärret.

Tabell 1. Kategorier för rödlistade arter (ArtDatabanken 2010): (CR) Akut hotad; (EN) Starkt hotad; (VU) Sårbar; (NT) Missgynnad; (DD) Kunskapsbrist. (EU) är arter utpekade i EU:s art- och habitatdirektiv. (S) är Skogsvårdsorganisationens signalarter. (§) är fridlysta arter. (MA) är mindre allmänna arter.

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Kategori
<u>Kärlväxter</u>		
<i>Calla palustris</i>	missne	S
<i>Goodyera repens</i>	knärot	NT, S, §
<i>Hepatica nobilis</i>	blåsippa	S, (§)
<u>Mossor</u>		
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa	NT, S
<i>Anastrophyllum michauxii</i>	skogstrappmossa	NT, S
<i>Antitrichia curtipendula</i>	fällmossa	S
<i>Buxbaumia viridis</i>	grön sköldmossa	EU, S
<i>Calypogeia azurea</i>	blå säckmossa	NT
<i>Calypogeia suecica</i>	vedsäckmossa	VU, S
<i>Frullania tamarisci</i>	klippfrullania	S
<i>Geocalyx graveolens</i>	terpentinmossa	S
<i>Herzogiella striatella</i>	trind spretmossa	S
<i>Hylocomiastrum umbratum</i>	mörk husmossa	S
<i>Mnium stellare</i>	blek stjärnmossa	S
<i>Neckera complanata</i>	platt fjädermossa	S
<i>Nowellia curvifolia</i>	långfliksmossa	S
<i>Plagiothecium undulatum</i>	vågig sidenmossa	S
<i>Pseudobryum cinclidioides</i>	källpraktmossa	S
<i>Rhytidiadelphus loreus</i>	västlig hakmossa	S
<i>Sphagnum quinquefarium</i>	kantvitmossa	S
<i>Sphagnum wulfianum</i>	bollvitmossa	S
<i>Ulota crispa</i>	krusig ulota	S
<u>Lavar</u>		
<i>Alectoria sarmentosa</i>	garnlav	NT, S
<i>Bryoria furcellata</i>	nästlav	S
<i>Collema sp.</i>	gelélav	
<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav	NT, S
<i>Nephroma parile</i>	bårdlav	S
<i>Parmeliella triptophylla</i>	korallblylav	S

Svampar

<i>Asterodon ferruginosus</i>	stjärntagging	NT, S
<i>Cortinarius cumatilis</i>	porslinsblå spindling	VU, S
<i>Hydnellum aurantiacum</i>	orange taggsvamp	NT, S
<i>Hydnellum ferrugineum</i>	dropptaggsvamp	S
<i>Hydnellum geogenium</i>	gul taggsvamp	VU, S
<i>Hydnellum peckii</i>	skarp dropptaggsvamp	S
<i>Hydnellum suaveolens</i>	dofttaggsvamp	NT, S
<i>Phellinus pini</i>	tallticka	NT, S
<i>Phellinus viticola</i>	vedticka	S
<i>Phellodon niger</i>	svart taggsvamp	NT, S
<i>Ramaria flava s. lat.</i>	gul fingersvamp	S

Beskrivning av skötselområden

Skötselområde 1: Skogs- och våtmarker

Skötselområdet omfattar huvuddelen av Vargbergets skogsbevuxna fastmarker och dess våtmarker. Sluttningsmarker och låglänta delar intas av grandominerade skogstyper, medan andelen tall ökar uppe på höjderna och i områdets myrar. Rena tallbestånd förekommer i mindre omfattning, främst uppe på Vargberget. Väster om Vargbergets högsta topp och nedanför östra branten växer medelålders skog. I övriga delar är beståndsmedelåldern hög och skogarna ger intryck av att vara naturligt förnygrade. Efter flera årtionden av intensivt skogsbruk har de äldre bestånden delvis utvecklats till naturskogsliknande drag. Olikåldriga bestånd med inslag av riktigt gamla barrträd och ett flertal kullfallna murkna trädstammar överväxta av uttorkningskänsliga levermossor förstärker intrycket. Området hyser en jämförelsevis rik skogsmarksflora där kryptogamfloran utmärker sig. Avvikande inslag i skötselområdet är två myrar med både öppna och skogsklädda delar. Båda våtmarkerna är hydrologiskt opåverkade. I de trädbärande delarna finns inslag av triviala lövträd och trögväxande barrträd som fått stå och åldras under lång tid.

Skötselområde 2: Lövrik barrskog i branter

Skötselområdet utgörs av brantare delar i Vargbergets östra och västra sluttningar. I den östra branten, som kännetecknas av utbredda blockmarker, växer lövrik barrskog med flerskiktad luckig struktur. Lövträdsinslaget utgörs av asp, rönn och vårtbjörk och viss lövförnygring märks i ljusluckorna. Flera barrträd och några av lövträden har fått stå och växa sig mycket gamla. Området hyser en intressant kryptogamflora, där inte minst lavfloran utmärker sig. Flera ovanliga arter har noterats på asp och rönn, däribland lunglav, påträffad på åtta stammar och en obestämd gelélav (*Collema sp.*). Yngre granar som etablerar sig runt äldre asp och rönn utgör ett potentiellt hot mot naturvärdena i området. På Vargbergets västra sida sluttar berget brant ner mot den förbipasserande skogsbilvägen. Liksom barrskogen på bergets östra sida är skogen delvis lövrik, men miljön är mer ljusexponerad. I brantens övre del finns inslag av riktigt gamla granar och tallar, medan yngre skog vidtar nedanför branten. En rad småbiotoper förekommer i området i form av klippstup, fuktiga lodytor, skuggiga klippskrevor och överhäng.

I likhet med Vargbergets östra brant finns inslag av blockiga partier med rasbrantskaraktär.

Skötselområde 3: Ungskog - utvecklingsmark

Ett område med ungskog i reservatets sydöstra del. Ytan avverkades på 1990-talet och har därefter planterats med gran. Ett kraftigt uppslag av lövsly, av främst björk, finns över hela ytan. Enstaka äldre frötallar har lämnats kvar. Området har förutsättningar att på längre sikt utveckla naturvärden, något som dock kan komma att kräva vissa restaureringsinsatser.

Skötselområde 4: Vattenområde

En i reservatet ingående del av Örtjärnen med vattenområde och en strandzon där skogen växer ända fram till vattenbrynet. Vid sentida biologiska undersökningar, omfattande bl.a. bottenfauna och nätprovfiske, har det kunnat konstateras att sjön hyser ett självreproducerande sikbestånd, vilket anses vara mycket ovanligt i Västmanlands län. Örtjärnen är, på grund av försurning, föremål för kalkningsverksamhet, vilken är tänkt att fortsätta tills vidare.

3.5 Kulturhistoriska bevarandevärden

De spår av kulturhistoriskt intresse som finns inom området är kopplade till brukandet av skogen i äldre tider, se avsnitt 3.3, Historisk markanvändning.

3.6 Intressen för friluftsliv

Vargbergets tämligen vildvuxna barrskogar och den delvis dramatiska topografin med blockbranter och klippstup kan attrahera delar av det rörliga friluftslivet och besökare med intresse för djur och natur. De vyer över omgivande landskap som kan upplevas från Vargberget förstärker områdets upplevelsemässiga värden. Området är något avsides beläget men är tämligen lätt att nå genom skogsbilvägen som leder fram till Örtjärnen.

PLANDEL

4. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

För karta över skötselområden, se bilaga 2.1

Skötselområde 1: Skogs- och våtmarker, 26,2 ha.

Bevarandemål

Skötselområdet utgörs till övervägande delen av friska barrskogar med tydlig naturskogskaraktär. Utmärkande är bestånd med stor åldersspridning och varierande slutenhet, samt inslag av död ved i olika former. Hög grad av naturlighet kännetecknar även övriga inom området förekommande skogstyper, som magra tallmarker uppe på Vargberget och sumpgranskog i reservatets södra del. Partier med yngre barrskogsbestånd utvecklas fritt mot äldre naturskogsliknande stadier.

Mindre myrmarker inom området har opåverkad hydrologi och vegetationens utveckling styrs av naturlig succession. Sluttningsmarkerna i reservatets södra del innehåller bergbranter med en särpräglad vegetation där specialiserade arter ingår, vars förekomst indikerar lång tid av fuktiga ostörda förhållanden.

Skötselåtgärder

- Skötselområdet lämnas för fri utveckling, dock med undantag för mindre åtgärder som kan komma ifråga för att underlätta allmänhetens vistelse i området (se avsnitt Friluftsliv nedan).

Skötselområde 2: Lövrik barrskog i branter, 3,0 ha.

Bevarandemål

Området omfattar sluttningsmarker och branter på Vargbergets sidor där luckiga flerskiktade och naturskogsartade bestånd överväger. Naturvärdena i området är i huvudsak knutna till äldre barrträd och död ved, samt till bergväggar, men i viss mån även till äldre lövträd. Svag granföryngring och en speciell dynamik i blockrika delar innebär att biotopen även på sikt förväntas hysa skyddsvärda kryptogamer knutna till äldre lövträd av främst asp och rönn. Med undantag för punktvisa åtgärder styrs vegetationens utveckling i huvudsak av naturlig succession i skötselområdet.

Skötselåtgärder

- Området ska i huvudsak lämnas för fri utveckling.
- För att främja överlevnaden hos äldre naturvärdesträd av asp och rönn och för att gynna skyddsvärda kryptogamer kan riktade mindre skötselinsatser bli aktuella. Åtgärderna avser främst ringbarkning och utförs som punktinsatser

då yngre granar riskerar att skugga ut äldre aspar och rönnar med särskild betydelse för kryptogamfloran.

Skötselområde 3: Ungskog - utvecklingsmark, 2,7 ha.

Bevarandemål

Skötselområdet består av yngre skogsbestånd med hög lövträdsandel och befinner sig i utveckling. På längre sikt övergår beståndet successivt i lövblandad barrskog med naturskogsliknande karaktär.

Skötselåtgärder

- Området ska i huvudsak lämnas för fri utveckling.
- I syfte att efterlikna en mer naturlig beståndsstruktur kan restaureringsåtgärder komma att utföras i området. Åtgärderna avser att genom röjning reducera andelen planterad gran med 60-70 %.

Skötselområde 4: Vattenområde, 5,5 ha.

Bevarandemål

Skötselområdet omfattar ett vattenområde som utgör en mindre del av Örtjärnen, samt en smal strandzon. Området har karaktärsdrag som kännetecknar naturliga vattenmiljöer och strandbryn.

Skötselåtgärder

- Skötselområdet ska lämnas orört.

Friluftsliv

Bevarandemål

Reservatsområdet är tydligt utmärkt i terrängen. Parkeringsplats finns iordningställd och minst en informationstavla finns utplacerad för att upplysa besökare om gällande föreskrifter och reservatets naturvärden. Om det anses angeläget har fler anordningar av enklare slag (sittplats eller vindskydd samt stig) iordningställts för att ytterligare underlätta allmänhetens vistelse i området.

Skötselåtgärder

- Naturreservatets gränsmarkeringar ska underhållas vid behov.
- Besöksparkering anläggs enligt bilaga 2.1 och underhålls då behov uppstår.
- Informationstavla med aktuell information utplaceras och underhålls då behov uppstår. Förslag till placering ges i bilaga 2.1. Om det anses angeläget kan fler informationstavlor sättas upp på lämpliga platser.
- Om behov uppstår och om det är praktiskt möjligt kan markerad strövstig till lämplig utsiktspunkt på Vargberget eller stigslinga anordnas och enklare friluftsanordning uppföras (t.ex. vindskydd eller sittplats). Eventuella

anordningar underhålls då behov uppstår. Förslag till stigsträckning ges i bilaga 2.1.

5. Uppföljning och tillsyn

5.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Förvaltaren ansvarar för att dokumentera utförda skötselåtgärder, samt att bedöma om dessa leder till att bevarandemålen uppfylls.

5.2 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs regelbundet. Uppföljning av bevarandemålen ska ske genom standardiserade inventeringar.

5.3 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för att tillsyn sker inom området.

6. Kostnader och finansiering

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Länsstyrelsen.

7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Enligt punkt 4 och 5.

Tabell 2. Intervall för genomförande och prioriteringsgrad på åtgärden: (1) Högsta prioritet; (2) Hög prioritet; (3) Lägre prioritet.

Skötselåtgärd	När	Skötselområde	Prio
Underhåll av gränsmarkering	Vid behov		1
Informationstavla	Snarast	Se bilaga 2.1	1
Parkeringsplats	Snarast	Se bilaga 2.1	1
Restaureringsåtgärder i planterade bestånd	Inom 5 år	3	2
Lövgynnande ringbarkning	Vid behov	2	2
Strövstig och friluftsanordning	Vid behov	1	3
Uppföljning av utförda skötselåtgärder	Efter åtgärd	Samtliga	1
Uppföljning av bevarandemål	Minst var 12:e år	Samtliga	3

8. Referenser

- Cederberg B. & Löfroth M. (red.) 2000. *Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000*. ArtDatabanken, Uppsala.
- Gärdenfors U. (red.) 2010. *Rödlistade arter i Sverige 2010*. ArtDatabanken, Uppsala.
- Hallingbäck T. 1995. *Ekologisk katalog över lavar*. ArtDatabanken, Uppsala.
- Hallingbäck T. 1996. *Ekologisk katalog över mossor*. ArtDatabanken, Uppsala.
- Hallingbäck T. & Aronsson G. (red.) 1998. *Ekologisk katalog över storsvampar och myxomyceter*. ArtDatabanken, Uppsala. 2:a uppl.
- Länsstyrelsen i Västmanlands län & Skogsstyrelsen 2006. *Strategi för formellt skydd av skog i Västmanlands län*. Beslut 2006-04-24, dnr 511-2798-04.
- Naturvårdsverket 1988. Riksintresse för friluftsliv.
- Naturvårdsverket 2004. Skyddsvärda statliga skogar, Svealand utom Dalarnas län. Rapport 5341.
- Nitare J. (red.) 2005. *Signalarter – Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer*. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping. 3:e uppl.

Berg- och jordartskartor:

- Berggrundskartan Lindesberg NO, 1983. Skala 1:50 000. Sveriges geologiska undersökning serie Af nr 141.
- Norrlin, J. & Mikko, H., 2011. Jordartskartan 11F Lindesberg NO. Skala 1:100 000. Sveriges geologiska undersökning K 201.
- Norrlin, J., 2010. Beskrivning till jordartskartan 11F Lindesberg NO. Sveriges geologiska undersökning K 201.

Historiska kartor:

- Geometrisk avmätning, 1696, Främshyttan. Lantmäteriets akt nr: T54-22:1.
- Geometrisk avmätning, 1696, Ivarbyn - Fagersta. Lantmäteriets akt nr: T54-37:1.
- Enskifte, 1825, Främshyttan. Lantmäteriets akt nr: T54-22:2.
- Lantmäteriet, 2003. Häradsekonomiska kartan på DVD – Historiska kartor från 1860-1930.
- 1950-tals ekonomisk karta över Sverige. Blad 11F9i och 11F8i.

Bilagor

2.1 Skötselplanekarta